

Η ΕΞΑΔΕΛΦΗ

Είχα περάση λίγες μέρες σ' ἓνα ἡχθυντροφείο τῆς λίμνης μας, τῆς ἔκπουστῆς λίμνης τοῦ Μεσολογγιοῦ, ποῦ τὴν ἐλίπαναν τ' Ἀράπικα κουφάρια, καὶ τραγούδησε τοὺς καῦμούς της δὲ Παλαμᾶς. Καὶ τώρα γύριζα στὸ Μεσολόγγι. Ὁ μαῖστρος ἐφούσκωνε βαθειὰ τὸ μεγάλο πανί μας καὶ τὸ προιάριο μας πετοῦσε στὸν ἀφρό, κέπαφρλαζε τὸ κῦμα στὴ χαμηλή μας πλάῳ.

Σωπαίναμε. Ἐγὼ, ἔκπλωμένος ἀπίστομα στὴν πλάῳ, ἐδοόσια τὰ μισόγυμνα χέρια μου στὴ θάλασσα κιάναπνεα τὴ φωμαλέα πνοή της. Ὁ Φανῆς, τὸ λιγερὸν ψαρόπουλο ποῦ μέπτγανε στὴν πόλι, δρόδος στὴν πρόμητ τοῦ προιαριοῦ, κρατοῦσε μὲ τὸ δυνατὸ δεξί του χέρι τὴ σκόττα τοῦ πανιοῦ καὶ κυβερνοῦσε μὲ τ' ἀριστερὸν καὶ μὲ τὸ πόδι τὸ δοιάκι τοῦ τιμονιοῦ μας. Ἀπὸ ὥρα σὲ ὥρα κῦμα ψηλὸν καὶ βαθυγάλαζο ἐρχόνταν νὰ μᾶς καταπιῇ· μὰ δὲ Φανῆς τὸ ἔβλεπε καὶ ὠρτσάριζε, καὶ μόνον δὲ ἀφρός του κατάκλυσε τὸ εὔθραυστο προιάριο μας καὶ μῶβρεχε τὴ δεξιά μου πλευρά.

— Γίνηκες λοῦτσα, μούλεγε δὲ Φανῆς.

— Δὲν πειράζει· ἀπαντοῦσα ἐγώ, χωρὶς νὰ κινηθῶ ἀπὸ τὴ θέσι μου.

Γέροντας στὴ Δύσι δὲ ἥλιος ἔχανε λίγο λίγο τὶς ἀχτίδες του, ὅπερε μποροῦσε τώρα ἄφοβα νὰ τὸν ἀντικρύζῃ τοῦ ἀνθρώπου τὸ βέβηλο μάτι: καὶ κάτω στὸν δρίζοντα τὰ σγουρὰ συγνεφάμια ἔπαιρναν τώρα τὰ μύρια τους χρώματα μὲ τὰ περισσια κάλλη.

“Ητανε ὥρα γιὰ φεβασμούς.

Ἐγὼ δύμως είχα καὶ ἄλλο λόγο νὰ μὴ μιλῶ. Τὸν ἥξερα τὸ Φανῆ· ήτανε δὲ καλύτερος τραγουδιστὴς τῆς γειτονιᾶς· καὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ὁρατίου ἥ καὶ ἀκόμα ἀρχαιότερα δὲ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ προκαλέσωμε τὸ τραγοῦδι τοῦ τραγουδιστὴ εἶναι ἥ σιωπή, δὲ κειότερος ἥ παρακλησις. Ἄλλ' δύμως ἐσώπαινε καὶ αὐτός. Εἶχε

Σημείωση τῶν ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.—“Ενας ἀπὸ τοὺς καλήτερους μας λογογράφους ὁ κ. Ἀ. Γραυλαντώνης, τοῦ δόποιου μὲ τὸ φευδώνυμο «Κλεάνθης» ἔχει δημοσιεύσθει εἰς τὸ β'. φυλλάδιο τῶν Γραμμάτων τὸ Βλησίδι, τιμᾶ καὶ παῖς μὲ τὴν ἐκλεκτή του συνεργασία τὸ περιοδικό μας. Ἡ «Ἐξαδέλφη» τοσ, τὸ διήγημα ποὺ δημοσιεύσουμε σήμερα, ἔχει δημοσιεύσθει στὰ 1895 εἰς τὸ «Ἀστυ» μὲ τὸ ἴδιο φευδώνυμο Κλεάνθης, γεμάτο δύμως ἀπὸ σημαντικὰ τυπογραφικὰ λάθη. “Οπως ἐδημοσιεύθη, ἔχανε πολὺ ἀπὸ τὴν ἀξία του.—Τώρα, διορθωμένο ἀπὸ κάθε λάθος, μὲ ἀρκετές μάλιστα μεταρθρές, ἔτοι δύτις μᾶς τὸ Νεοελληνικά δίνει ὁ κ. Γραυλαντώνης, γίνεται ἔνα ἀπὸ τὰ πειο ὥραια καὶ τὰ πειο δυνατὰ Νεοελληνικά διηγήματα.

Εύθυνς ἔπειτ' ἀπὸ τὴν «Ἐξαδέλφη»—καὶ τὸ ἀγγέλλομε μὲ πολλὴν εὐχαρίστηση αὐτό—τὰ Γράμματα θὰ ἔχουν τὴν τύχη νὰ δημοσιεύσουν δλόκληροι σειρά ἀνεκδότων διηγημάτων τοῦ κ. Γραυλαντώνη —ἀναφέρουμε μάλιστα τὸν «Πατέρα» καὶ τὴν «Ἀλιοστάλαχτη» ποὺ δὲ δημοσιεύσθούν πρῶτα —πρῶτα. Γιὰ δύσους δὲν γνωρίζουν τὴν λογογραφικὴ δύναμη τοῦ κ. Γραυλαντώνη, θάνατον ἀληθινὴν ἀποκάλυψη τὰ διηγήματά του αὐτά—τὰ δοπια, εἴμεδα ἀπολύτως βέβαιοι, πώς, θὰ ἐκτιμηθοῦν ὡς ἀπὸ τὰ δυνατώτερα ἔργα τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας.

ἀλλάξῃ πολὺ ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ ἥμαστε συμμαθηταὶ καὶ παῖςαμε μαζὶ τὸ κλέφτικό καὶ τὴν ἀμπάρζα. Ἡ ἔξυπνη φυσιογνωμία του καὶ τὰ φωτεινὰ οὐρανόχρωμα μάτια του ἐμειναν ἀκόμα ἀλλὰ τοῦ προσώπου του τὰ λεπτόγραμμα χαρακτηριστικά εἶχαν ἀδρυνθῆ, τὸ δέρμα του εἶχε μελανιάσῃ, τὰ χέρια του εἶχαν φοξάση, τὰ μέλη του εἶχαν γίνη εὐρωστότερα καὶ τὰ πόδια του εἶχαν ντυθῆ μεκενο τὸ φαραδίκο ἀδιαπέραστο δέρμα ποῦ χρησιμεύει γιὰ ὑπόδημα καὶ προφυλάσσει τὸν φαρᾶ ἀπὸ τὸν πάγο καὶ ἀπὸ τὸ λιοπῦρι.

Ἐφανόνταν μελαγχολικὸς σᾶν λόγιος καὶ σᾶν οἰκογενειάρχης· τὸ στόμα του μόλις ἀνοίγονταν σένα σύριγμα ὑπόκωφο, σβυνόμενο στοῦ μαΐστρου τὴ δυνατή βούνη.

Λίγο λίγο ὅμως ἡ θάλασσα ἐνίκησε· τὸ σύριγμα γένητκε φωνὴ καὶ ἡ φωνὴ τονίσθηκε σὲ τραγοῦδι. Μένα βαθὺ καὶ τραβηγμένο ἀμάν, μὲ φωνὴ γεμάτη, βγαλμένη ἀπὸ τοῦ στήθους του τὰ βάθη, μὲ πολλὰ τσακίσματα καὶ λαρυγγισμοὺς καὶ ψηλώματα τῆς φωνῆς καὶ χαμηλώματα, τραγούδησε.

Σταλαμματιὰ σταλαμματιὰ τὸ μάρμαρο τρυπιέται·
μ' ἀγάπη ποῦ δὲν παίρνεται δὲν πρέπει νάγαπιέται.

Καὶ ὅταν ἐτελείωσε τὸ τραγοῦδι, ἔβγαλε ἔνα ἄχ, ἄχ, γεμάτο περιπάθεια. Δὲν ἦτανε ἀπὸ τὰ ἄχ ἐκεῖνα τῆς στιγμῆς καὶ τῆς συνήθειας, τὰ χωρὶς λόγο, τὰ προωρισμένα μοναχὰ νάναπληρώνουν «τοῦ θρυμμοῦ τὸ κεχηνός», ἦτανε ἄχ αὐτόματο, εὔλικρινές, βγαλμένο ἀπὸ φυλλοκάρδια πονεμένα, καὶ γιαντὸ ἐκίνησε τὴν προσοχή μου.

- Ἀναστενάζεις Φανῆ;
- Ἀναστενάζω ναί.
- Τὸ τραγοῦδι σέκαμε;
- Τὸ τραγοῦδι, ναί.
- Κάτι θυμήθηκες;
- Ναί κάτι θυμήθηκα.
- Δὲ μοῦ τὸ λέσ κέμενα;
- Τὶ τὸ θέλεις;
- Νὰ περάσῃ ἡ ὥρα.
- Εἴναι μακρυὰ κουβέντα.
- Σᾶν πόσο μακρυά;
- Όσο νὰ πῆς.
- Ἀποδῶ ὡς τὴν Κλαρίδα;*
- Μακρύτερη.
- Ως τὴ Γαλιά;*
- Ἀκόμα.
- Ως τὰ καΐκια; ὡς τὴ χώρα;
- Τράβα.

— Ἀκόμα καλύτερα λοιπόν· δοτσάρομε κατὰ τὸ Ἀντελικό, καὶ πάμε βόλτα στὰ πρῶτα-δεύτερα μὲ μὲ τὸ ξεφεγγάρωμα· αἴ;

* Θέσεις στὴ λιμνοθάλασσα τοῦ Μεσολογγιοῦ.

— Δὲ βαρείεσαι! πᾶμε τώρα ποῦναι μπουρίνι καὶ τραβᾶμε πρόμα· γιατί σὲ λίγο θὰ μολαΐμισῃ, καν δὲ βάλη νυχτόμπασμα, θὰ ξεπέσωμε στὸ σταλίκι· καὶ μὲ τὶς κουβέντες δὲ βγαίνει τίποτε.

— Μὲ γκαστρώνεις ἔτσι χειρότερα, Φανῆ.

— Τότε λοιπὸν θὰ σοῦ πῶ τὸ βίο μου ὅλο κι' ἄς πᾶμε μὲ τὴ βόλτα.

— Ἀκόμα καλύτερα· γιατί μοῦρχεται καὶ παράξενο πῶς σὲ βρίσκω τώρα ψαρᾶ. Ἐσὺ ἥσουνα λαμπρὸς μαθητὴς ὡς τὴν πρώτη τοῦ γυμνασίου· εἶχες κένα μπάρμπα εὐκατάστατον κέλεγαν πῶς θὰ σὲ σπουδάσῃ· πῶς συνέβη κιάφησες τὸ σχολεῖο κέγεινες ψαρᾶς;

— Σαντὸ ἔχεις δίκηο· δὲν ξέρεις καὶ δὲ φταις ἀλήθεια ὁ μπάρμπας μου εἶχε τὸ ἔχει του κῆθελε νὰ μὲ σπουδάσῃ· μὰ αὐτὸ γιὰ τὸ τραγοῦδι ποῦ ἀκουσες τώρα τάφερε οὖλα αὐτά, καὶ τώρα εἴμαι ἴβαροκόπελλο, νύχτα μέρα στὴ θάλασσα μὲ τὴν ψαροποῦλα¹ βροχή, χειμῶνας, κατακλυσμός, ζέστη, Αὔγουστος, λιοπῦρι, ἐγὼ θαλασσοδέρονομαι, καὶ δὲ μοῦ τῶχει καὶ κανένας· «παληοψαρᾶς» σοῦ λέει ὁ ἄλλος, «κούτλας², τουμπανίας». Μὰ οὖλα εἶναι τυχηρά· τὶ νὰ γίνη! "Αν ἥτανε κι' ἄλλος μαθητὴς σᾶν ἐμένα—τοῦ λόου σου δὰ τὸ θυμᾶσαι—καὶ μὲ οὐλή μας τὴ φτώχεια, ποῦχαμε τότε, γιατὶ τάχαμε χαλασμένα μὲ τὸ μπάρμπα μου τὸν καπετάν-Ζαφείρη. Ἡ μακαρίτισσα ἡ μάννα μου—Θεὸς σχωρέστηνε—ἥτανε λίγο ἰδιότροπη γυναῖκα σᾶν πέθανε ὁ πατέρας μου, τῆς φάνηκε πῶς ὁ μπάρμπας μου μᾶς ἀδίκησε, γιατὶ ὁ πατέρας μου ἥτανε ἐνοικιαστής τοῦ Σκινιᾶ μαζὶ μὲ τὸ μπάρμπα μου, εἶχε στὸ κιλτ³ δχτὼ λεπτά. Δὲν ξέρω τὶ ἔκαμε ὁ μπάρμπας μου· δὲ τὶ ἔκαμε ἂς τωῦρη· μὰ ἡ μάννα μου δὲν ἥθελε νὰ τὸν ξέρῃ· δέκα χρόνια ἔκαμε νὰ τοῦ πῆ καλημέρα· καὶ στὸ θάνατό της ποῦ πῆγε νὰ συγχωρεθοῦνε, τὴν ὥρα ποῦ ψυχομάχαγε ἀκόμα, θυμῆθηκε νὰ τοῦ πῆ· «Μᾶδικησες Ζαφείρη, μὰ ὁ Θεὸς νὰ σὲ σχωρέσῃ.»

Ἐτσι δὲν ἔκρενόμαστε μὲ τὸ μπάρμπα μου, κέγω ἀπὸ μικρὸ παιδὶ ποῦ ἥμουνα δὲν εἶχα πατήσῃ μιὰ φορὰ στὸ σπίτι του· μὰ ἔκεινον τὸν χρόνο ποῦ δώσαμε ἔξετάσεις στὴν πρώτη τοῦ γυμνασίου, ἀν θυμᾶσαι, ἐγὼ πῆρα τὸ «Ἀριστα» μὲ τὸ νάμτ⁴ ἀλήθεια, κιοῦλος ὁ κόσμος μοῦπε μπράβο τότε, σὲ συγχαίρω κιάλλα πολλά.

Γυμνασιάρχης ἥτανε τότε—ἄν θυμᾶσαι—ὅ μακαρίτης ὁ Δημητριάδης, καὶ ἥξερε πῶς ἡμεῖς τάχαμε χαλασμένα μὲ τὸ μπάρμπα μου καὶ πῶς ἡ μάννα μου δὲν εἶχε τὸν τρόπο νὰ μὲ σπουδάξῃ. Πάει λοιπὸν αὐτὸς καὶ ὁ Ὁρφανίδης, ὁ καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν—αῖ! ψυχή μου ἀνθρωπος ἀλήθεια! τζιμάλι καρδιά, οὔτε εἰδα οὔτε θὰ ἵδω τέτοια ἀγια ψυχή, καληώρα του, ὅπου κιὰν είναι—πᾶνε λοιπὸν αὐτοί, ἐπειδὴ ἥμουνα πολὺ καλὸς στὰ μαθηματικά, καὶ βρίσκουν τὸ μπάρμπα μου, καὶ τοῦ πιάνουν τὸ χέρι καὶ τὸν συγχαίρονται.

¹ Ψαρόποιον λέγεται καὶ τὸ πλοϊο μὲ τὸ δόποιο κουβαλοῦν τὰ ψάρια.

² Ενα ψάρι κοι τό· γιὰ κοροϊδία λένε ἔτσι καὶ τοὺς ψαράδες.

³ Μετοχικὸ μίσθωμα ἰχθυοτροφείου· οἱ ψαράδες τὸ διαιροῦν σὲ λεπτὰ ἥτοι μερίδια.

⁴ Επαξίως.

— Καπετάν-Ζαφείρη, τοῦ λένε, νὰ σοῦ ξῆσῃ¹ ἔχεις ἔνα λαμπρὸ δινιψιό² ἡμεῖς οἱ ἔνοι τὸν καμαρώνομε³ νὰ τὸν χάιρεστε καὶ σεῖς καὶ ἡ μάννα του, κιὰλλοιῶς νὰ μὴν κάμετε, νὰ τόνε σπουδάξετε, γιατὶ εἶναι κοῦμα νὰ πάγι χαμένος.

Κιᾶλλα τέτοια, ὅσα θέλεις, ποῦ ξέρετε σεῖς οἱ γραμματισμένοι, ἂμα θέλετε γὰρ κολακέψετε πάνενα.

Μὰ μὴ στὰ πολυλογῶ, τόνε βαροῦντε στὸ φιλότιμο τὸ μπάρμπα μου, πάει στὸ σπίτι, τὸ λέει στὴ θειά μου' ἀγαθὴ γυναικα κιαντή, παιδὶ ἀρσενικὸ δὲν είχανε, τάπανε ἔκει, τὰ συμφωνήσαγε.

Μὲ βρίσκει στὸ δόρυ μαρτυρίας μου—τὸ θύματα σάν νάναι τώρα—μπρὸς στὸν "Αἴ-Σπυρίδωνα, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κελλὶ ποὺ κάθονται διάκος διὸ "Ανθίμιος, καὶ τραβηγδήκαμε μάλιστα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κλῆμα, γιατὶ κόντευε μεσημέρι, μοῦ πιάνει τὸ χέρι μου, ἡ φωνή του ἔτρεμε, μονάχα πῶς δὲν ἔκλαιγε.

— Φανῆ, μοῦ λέει, Φανῆ μου, εῖσαι παιδὶ τάδερφοῦ μου καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά μου· τὸ αἷμα νερὸ δὲ γένεται, παιδὶ μου.” Ελα στὸ σπίτι νὰ σὲ χαροῦμε κήμεις ποῦ σὲ χαίρεται ὁ κόσμος οὐλός· κή μάννα σου, τὸ καλὸ ποῦ μᾶς θέλει. . . δ “Αἱ-Σπυρίδωνας κιᾶς τὴ σχωρέση.

Ἐγύνοισε καὶ σταυροκοπήθηκε.

Ἐγώ ἔβαλα τὰ κέρια στὶ μάτια μου πιάδχίνησα τὰ πλάύμματα παιδί βλέπεις ἡμουνα δὲν ἡμουνα δεκάξη-δεκαφτά χωνῶνε.

Μὲ πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ πᾶμε σπύτι· ἥτανε ἀκόμα καινούργιο καὶ μῷιζαν ἀκόμα τὰ χρώματα.¹ Ή καρδιά μου χτύπαγε δυνατά, γιατὶ ἦξερα τὰ δύσι εἶχε λαλῆσθη ἡ μάννα μου τῆς θειᾶς μου τῆς κακομοίδιας· μὰ αὐτὴν εἶχε ἀγαθὴ ψυχή· μὲ περίμενε στὴ σκάλα, μάνοιχτες τοῦ ἄγναλες· μὲ φύλλος σταυρωτά, μὲ τὰ κλάύματα στὰ μάτια κιαντή, μὲ μπάσανε στὴ σάλλα, καὶ μὲ βάλανε στὸν καναπέ.

“Η θειά μου κενώ ἐκλαίγαμε· δι μπάρμπας μου κύτταξε νὰ κάμη κουράγιο.

— Βγενική — λέει της θειᾶς μου — ἀστα τώρα, πίσω στὸν ἥμιλο
ὅτι εἴπαμε νερὸ δι' ἀλάτυ περασμένα λησμονημένα λέει ἔνας λόγος

Τὴν ὥρα ἐκείνη (ὁ Φανῆς ἐχαμήλωσε τὰ μάτια του και τὴν φωνήν του), τὴν ὥρα ἐκείνη, μπουκάρει μέσα ή ξαδέοφη μου.

— Ἡ Νέννω;

— Δὲν ἔχω κιᾶλλη· αὐτὴ εἶναι τὸ μονάκριβο παιδὶ τοῦ μπάρ-
μπα μου· ήταν τότε κιαύτη ὡς δεκάξη χρονῶν κορίτσι, μέτα στὸν
ἀναιβασμό της, γυναῖκα σχεδόν· χρόνια εἶχα νὰ τὴν ἰδῶ ἀπὸ κοντά·
ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦχε πεθάνη ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου κιάρχινήσε-
ἡ γκρίνια μας· τὴν ἔβλεπα κι' ἀλλαζα δρόμο, γιατὶ ἡ μάννα μου
ἔσκιε τὰ ροῦχα της, νὰ μὴν τύχῃ καὶ τῆς πᾶ καλημέρα καὶ μὲ-
μαγέψουνε· γυναίκεις κουβέντες.

"Ἔξερα ὅμως πόσο ἡτανε ὕμινοφη· καὶ θυμᾶσαι τὸν καιρὸν ποὺ πήγαινε ἀκόμα στὸ σχολεῖο, ζουρλάινονταν δὰς τὰ παιδιὰ γιαντή· "Υστερα ποὺ κλείστηκε στὸ σπίτι, δὲν ἔμεινε ἔνος, χωρὶς νὰ τῆσθαι ὁμήρη ἔωτα, ἀξιωματικοί, δικασταί, τραπεζῖταις, λιμοκοντόροι· διδόμος της ἡτανε παζάρι· νᾶβγαινε στὸ μπαλκόνι, μαζεύονταν δικόμιος πίστιλο· ἡτανε κοντὰ καὶ τὸ ταχυδρομεῖο τότε καὶ βρίσκανε

ἀφορμὴ νὰ στέλνουν γράμματα, ποῦ οἱ καφφενέδες ἐφαλίδεψαν ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖο. Νὰ μὴ στὰ πολυλογῶ, κιᾶλλες ὡμμοσφες μπορεῖ νῦντανε, μὰ καμμιὰ δὲ ζούρλαινε τόσον κόσμο ὅσον ἡ Νέννω¹ θυμᾶμαι ποῦ καὶ τὰ μικρὰ παιδιά εἶχανε νὰ κάμουν μὲ τῶνομά της.

Ἐγὼ στὴν ἀρχὴ ποῦ ἄκουγα αὐτά, τάπαιονα γιὰ προσβολή, καὶ πιανόμουνα μὲ τὰ παιδιά μπορεῖ καὶ τοῦ λόου σου νὰ θυμᾶσαι τὶ κανγάδες εἶχα κάμη μὲ τὸ παιδί τοῦ προέδρου ποῦ ἥτανε τότε, καὶ μὲ τὸ παιδὶ τοῦ καπετάν-Σάββα, καὶ μὲ τὸ Γιάννη τὸν Ἀβδελλόπουλο καὶ μᾶλλους πολλούς. Μὰ ὑστερα τάμαθε ἡ μάννα μου καὶ πείσμωσε.

— Σᾶν εἶσαι, παιδί μου, παλαβός καὶ βουρλισμένος, λέει, καὶ πᾶς καὶ σκοτώνεσαι γιὰ τὴ βρώμα, ποῦ ὅσο καλὸ μᾶς θέλει, τόσο νᾶχη καὶ στὸ σπίτι της. Νὰ μὴν τὸ καταδέχεσαι νὰ λέσ πῶς τὴν ἔχεις ξαδέρφη, τὴν τέτοια καὶ πάντοια, ἀλήθεια κιάπαλήθεια. Δεν κυττᾶς ἔκει; λέει· οὐλὴ τὴν προκοπὴ τὴν εἴδαμε ἀπὸ τὸ μαῦρον καὶ τὸν καῦμμένον τὸ μπάρμπα σου, καὶ θέλει καὶ περάσπισι!

Κιάρχηνησε ἡ μάννα μὲ τὰ δικά της.

Νὰ σοῦ πῶ μετάνοιωσα κέγω κεῖπα μέσα μου. «Σὺ δὲ μέλει τὸν πατέρα της καὶ τὴ μάννα της νὰ τὴ μάσουνε, θὰ πάρω ἐγὼ τὴν ἔγνοια στὸ κεφάλι μου!»

Καὶ ὑστερα, ὅσο μεγάλωνα καὶ πές, πὲς ἡ μάννα μου καὶ λέγοντας δ κόσμος πῶς εἶναι ξεδομένη καὶ παλαβώνει τοῦ κόσμου τὰ παιδιά, κατάντησε ὅχι μοναχὰ νὰ μὴ δίνω πεντάρα, μὰ καὶ λίγο νὰ φραοιστείμαι κέγω νάκουνό τὰ παιδιά.

„Αλλοι τοῦ ἔφιαναν τραγούδια, ἄλλοι ποιήματα, ἄλλοι κλαίγανε γιὰ δαύτη. Εἶχανε νὰ ποῦνε γιὰ τὰ μαῆρα της τὰ μάτια, τὶ γλύκα εἶχανε, ὅποτε ἥθελε καὶ πάλι πῶς κύνταξε ἔκείνους ποῦ περιφρονοῦσε καὶ κορόδευε· γιὰ τὰ φρύδια της τὰ γραμμένα, γιὰ τὸ δαχτυλιδένιο τὸ στόμα της, γιὰ τὴ μέση της τὴ λιγεόη, τὸ περπάτημά της, τὸν ἀέρα ποῦ εἶχε, πώλεγες κῆροθε ἀπὸ τὰ Παρίσια, ὅχι πῶς ἥτανε ψαροπούλα.

Μὰ ἀπ' ὅλα περισσότερο εἶχανε νὰ κάμουνε μὲ τὸ τραγούδι της νεκρὸ ἀνάσταινε, σούλεγαν, ἀηδόνι δὲν τὴν ἔφθανε. Τί Κοῦλα, τί Μπαταργιᾶς! νεράϊδα ἀληθινή.

Κιᾶλλα, κιᾶλλα ἐλέγανε, κέγω τάκουγα σᾶν ἀφιλότιμος· γιατὶ— νὰ τὸ ξέρῃς ἀπὸ μένανε—τὸ παιδὶ εἶναι ἀφιλότιμο πρᾶμμα.

„Αμα τὴν εἶδα καὶ μπῆκε στὴν πόρτα πετῶντας, μὲ γέλοια μᾶζι καὶ μὲ κλαύμματα, καὶ μέπιασε ἀπὸ τὰ δυό μου χέρια καὶ μὲ χάϊδεψε κέκαπτος στὸ πλευρό μου καὶ μέκυνταζε μὲ κεῖνα τὰ μαργιόλικα μάτια δακρυσμένα, νὰ σοῦ πῶ στὴν ἀρχὴ ἐγίρισε ἡ καρδιά μου· θυμήθηκα ὅσα εἶχα ἀκούση γιὰ δαύτη, καὶ μοῦροθε νὰ τὴν ἀμπώξω πέρα.

Μὰ ὑστερα, μὲ τσάκισαν πάλε τὰ δάκρυα· ἔσκυψα τὸ κεφάλι μου καὶ ἔκλαιγα στὰ γιομᾶτα, ὅσο ποῦ μέπιασε λύξιγκας.

„Η Νέννω ἔκνταξε νὰ μὲ παρηγορήσῃ· μοῦ χάϊδευε τὸ κεφάλι, μάγκαλιαζε στὲς πλάτες, μοῦ τραβοῦσε τὰ χέρια ἀπὸ τὰ μάτια, πώλεγε τόσα λόγια γλυκά, μῶδειχνε τόση ἀγάπη, τόσες ματιές, τόσα κάϊδια, ποῦ ἔκλαιγα ἀκόμα χειρότερα.

— Σώπα Φανῆ μου, μᾶλεγε, σώπα ἀδερφούλη μου, ποιὸν ἄλλον ἔχομε καὶ μεῖς! ποιὸς θὰ τιμήσῃ τὸνομά μας! σὲ χαίρεται δὲ κόσμος, καὶ μεῖς ποῦ σέχομε αἷμα μας! "Ελα τώρα μὴν κάνεις σᾶν παιδί κύτταξε πόσο σάγαποῦμε δῆλοι μας· ἐγὼ σέχω σᾶν τὰ μάτια μου Φανῆ μου· σὲ βλέπω ποῦ περνᾶς καὶ λαχταράει ἡ καρδιά μου· λέω κέγω πῶς κάτι ἔχω συντὸν τὸν κόσμο. Μὴν πικραίνεσαι, Φανῆ μου, καὶ χαλᾶς τὴν καρδιά σου· κύτταξε με ἐμένα τὴν ξαδερ-φοῦλα σου, ποῦ θὰ σάγαπάω πάντα...

Κάλλα τέτοια· ποῦ νὰ τὰ πῶ, δπως τᾶλεγε αὐτή, μέκείνη τὴν κατάγλυκη φωνή της καὶ μέκενα τὰ λιγωμένα μάτια της!

Μῶφεραν γλυκά, δῶρα, κουλούρια· ἥθελαν νὰ μὲ κρατήσουν καὶ μουσαφίρη, μὰ ἐγὼ συλλογίστηκα τὴν μάννα μου κέφυγα.

"Η πακομοίρα τὶ θὰ νᾶλεγε τάχα, ποῦ πῆγα στὸ μπάρμπα μου χωρὶς νὰ τὴ φωτίσω! Μὰ δὲ Θεός τὴν ἐφώτισε καὶ τὸ πῆρε μὲ καλό. "Εκλαψε λίγο, παραπονέθηκε γιὰ τὴ φτιώχεια της, θυμήθηκε τὸν πατέρα μου τὸ μακαρίτη, μὰ εἶχε καὶ τὴ χαρὰ ποῦ πέτυχα στὲς ἔξετάσεις καὶ παρηγορήθηκε. Πῆγε ἐμπρόδε στὴν Παναγία, ἔκαμε ἔκαμε σταυροὺς καὶ μετάνοιες, καὶ ὑστερα μέστειλε πάλε στὸ μπάρμπα μου νὰ τοῦ πάρω μιὰ καλάθι ἀλάτι ἀσπρο, ἀφρίνα, πούχα μάστιχος μου τὸ καλοκαίρι. Μὰ αὐτὴ δὲν ἐπῆγε ποτὲ στὸ σπίτι της· τὸ βάσταξε ὡς τὸ θάνατο της. "Εγὼ ἥμουνα πλειὰ οἰκιακός, Φανῆς ἀπάνω καὶ Φανῆς κάτω. "Ἐτρωγα ἔκει, ἔβγαινα περίπατο μὲ τὴ Νέννω, πηγαίναμε τὴ νύχτα μὲ τὸ προιάρι καὶ τραγουδούσαμε ἡ Νέννω κέγω· ταιρειάζαμε στὸ τραγούδι τὴν ἔχομε, βλέπεις, τὴ φωνὴ μιὰ ψίχα κληρονομιά, γιατὶ κιό μπάρμπας μου κιό μακαρίτης ὁ πατέρας μου στὸν καιρό τους ἀφησαν ὕνομα στὸ τραγούδι καὶ στὸ μπονζόνκι.

Κι' ὅσο τὴν ἐγγνώριζα τὴν ξαδέρφη μου, τόσο θύμωνα γιὰ τὰ πακὰ λόγια πούλεγαν γιὰ δαύτη καὶ μετάνοιωνα καὶ πείσμωνα μὲ τὸν ἔσυτό μου, πῶς ἀφηγα νὰ γλωσσοτρῶνε τὴν πρώτη μου ξαδέρφη. "Υστερα μάλιστα ἀπὸ λίγες μέρες ποῦ πήγαμε νὰ πάρωμε τὰ χαρτιά μας, ἀν δὲν τότε ἐπιστάτης, ἔκεινο τὸ παιδί τοῦ Προέδρου κάτι θέλησε νὰ πῇ—καθόμαστε στὸ καμπαναρεῖο ἀπὸ κάτω—καὶ τὸν βάνω στὰ κέρια μου, κιάργησαν νὰ μοῦ τὸν βγάλουν. Χάλασε τότε τὸν κόσμο δὲν Πρόεδρος νὰ μὲ βάλῃ στὴ φυλακή, μὰ ἥτανε δὲ Τρικούπης στὰ πράμματα καὶ τὰ καταφέραμε. Ἀπὸ τότε σταυρὸ καὶ κόνα, κανεὶς δὲν κότησε νὰ πῇ τίποτε μπροστά μου.

"Η Νέννω, ἄμα τῷμαθε αὐτό, ἔκαμε πῶς ἥθελε νὰ μὲ μαλλώσῃ.

— Τί; λέει· θὰ πάρωμε πατσαγούρες νὰ βουλώσωμε τοῦ κόσμου τὰ στόματα! δὲν καθένας τὸ στόμα του τὸ δρίζει.»

Μὰ ἐγὼ κατάλαβα πῶς τῆς χαμάρεσε αὐτὴ ἡ δουλειά, γιατὶ κέκεινο τὸ παιδί τοῦ Προέδρου ἥτανε σιχαντερό, εἶχε ἔνα μῆτο σὰν τὴ γαύια.

Νὰ μὴ στὰ πολυλογῶ—καὶ τὸ μαῖστρο, βλέπω, ὅσον πάει καὶ τὸν ἀφώνει—ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες, μᾶς παράγγειλε δὲ μπάρμπας

μου ἀπὸ τὸ ἴβαρι ἃν θέλωμε νὰ πᾶμε, γιατὶ ἀρχίνησαν τὰ τζένια¹, κείναι καλά ἔβγαναν δὰ τότε καὶ βοτάραχα μπόλικα καὶ οἱ ψαράδες ἥτανε ἀφφεντάδες. Ἐστειλε ματάστειλε τὸ ἴβαροκόπελλο—καλή-ώρα τώρα σᾶν καὶ μένανε—τάποφάσισε ἡ θειά μου καὶ ἡ Νέννω νὰ πᾶνε· μὲ κατάφεραν καὶ μένανε· δὲν ἥτανε δὰ καὶ δύσκολο νὰ μὲ καταφέρουν· τὸ λέω καὶ τῆς μάννας μου, μᾶψησε.

Ἀποφασίσαμε νὰ πᾶμε καὶ οἱ τρεῖς μαζί, ἐγώ, ἡ θειά μου καὶ ἡ Νέννω. Εἴπαμε γιὰ καλύτερα νὰ ξεκινήσωμε στὶς δέκα τὴ νύχτα καὶ νὰ φθάσωμε κατὰ τὴ μία στὸ Σκοινιᾶ, πούχε τότε ὁ μπάρμπας μου.

Τώρα δὲν ξέρω νὰ σοῦ πῶ ἀπὸ κείνη τὴ βραδειὰ τί ἀρχίνησε; ἡ δυστυχία μου ἦ ἡ μοναχὴ χαρὰ τῆς ζωῆς μου; τότε μοῦ φαίνονταν ἡ χαρά, τώρα δὲν ξέρω ἀκόμα ποιὸ νὰ πῶ.

Ἐφόρεσα κάτι παλητόρεα δούχα λινᾶ, μιὰν ἀντρίτσα κένα ποκάμισο μεταξωτὸ ποῦ μοῦ τὸ χάρισε τότε ἡ Νέννω.

Αὐτὴ μοναχὴ της μοῦ τὸ κούμπωσε, μᾶσασε τὸ λαιμοδέτη μου, μῶβαλε λίγο στραβὰ τὴν ἀντρίτσα στὸ κεφάλι μου καὶ μοῦ εἶπε.

— Ἔτσι· τώρα είσαι ἄγγελος.

Κιαντὸ τὸ ἄγγελος τοῦπε χαμηλότερα, μὲ φωνὴ ποῦ μᾶκαμε ἐμένα νάνατριχιάσω, τὴν πρώτη μὰ ὅχι καὶ τὴν τελευταία ἀνατριχύλα. Ἀχ, ἄχ, ἄχ! τὶ τὰ θέλω καὶ τὰ λέω!

Φεγγάρι δὲν ἥτανε· ἥτανε χάσι καὶ δείπναγε τὸ φεγγάρι κέβγανε κατὰ τὰ μεσάνυχτα. Ἐμπήκαμε στὴν πρώτη καμάρα τὴν ὥρα πῶσκαγε ἡ Πούλια ἀπὸ τὴ Βαράσοβα. Δροσιὰ κιάστροφεγγιὰ καὶ μπουνάτσα· θὰ πηγαίναμε μὲ τὸ σταλίκι· ἡ θειά μου ἔκατσε κάτω στὸ προιάρι, τυλίχτηκε μὲ τὸ σάλι της καὶ σὲ λίγο ἀποκοιμήθηκε· τὸ παιδί, ἐστάθηκε στὴν πρύμη καὶ ἀμπώνοντας τραγουδοῦσε.

Μοναχογυός ψυχομαχάει στοῦ καραβιοῦ τὴν πλώρη.

Θὰ τῶχεις ἀκουστά, ποῦ λέει, σταμάτησε τὸ καράβι, κιό καπετάνιος ρώτησε.

Ποιὸς ἥταν πάναστέναξε καὶ στάθη τὸ καράβι.

Ἐγὼ καὶ ἡ Νέννω ἤμαστε ἵαπλωμένοι ἀπίστομα στὴν πλώρη, κολλητὰ ὁ ἔνας μὲ τὸν ἄλλον, ὅπως ἥτανε στενὴ ἡ πλώρη, καὶ κυττάζαμε τὴ θάλασσα καὶ τάστερια ποῦ καθρεφτίζονταν στὰ βάθη της.

Αὐτὴ ἥτανε μὲ ἀφέλεια ντυμένη καὶ μονάχα στὴ μέση της ποῦ ἥτανε σᾶν δαχτυλίδι φροῦσε μιὰ ζώνη λουστρινένια.

Μάθε τώρα ἀπὸ μένα ποῦμαι παθός· ποτέ, ποτέ, μὰ ποτέ, ἔνα παιδί δεκάξη χρονῶν κένα κορίτσι ἄλλο τόσο, νὰ μὴ τάφήνουν μοναχὰ στὴν πλώρη τοῦ προιαριοῦ νὰ κυττάζουν τάστερια καὶ τὴ θάλασσα κιᾶς είναι καὶ πρῶτα ἔαδέρφια.

— Α! περισσότερο ἥθικός καὶ θεοφιβούμενος ποῦμουνυ ἐγώ, μήτε

¹ Τ ζένια λέγεται δὲ τρόπος μὲ τὸν διποῖον οἱ ψαράδες τοῦ Μεσολογγιοῦ πιάνουν τές μπάρμπας, τὸ ψάρι δηλ. ποῦ δίνει αὐγοτάραχο.

καὶ κανένας· καὶ πάλε, χωρὶς νὰ μοῦ περάσῃ τίποτε καὶ ἀπὸ τὸ νοῦ μου, χωρὶς καλὴ νὰ τὸ καταλαβαίνω, εὖρισκα μιὰ μεγάλη, μιὰ μυστικὰ εὐχαρίστησι στὴ δροσιὰ τῆς νύχτας καὶ στὴ ζέστη τοῦ κορμιοῦ τῆς ποῦ μέγγιζε.

Καὶ λέγαμε καὶ λέγαμε κονθέντες, πότε δυνατά, πότε ἀπαγάλια· πότε γυρίζαμε καὶ οἱ δυό μας, χωρὶς νὰ τὸ δεήνωμε δὲ ἔνας στὸν ἄλλον γιὰ νὰ ἰδούμε ἀν μᾶς κυπτόζουνε, πότε βραχνιάζαμε, πότε τέλεια πιανόνταν ἡ φωνή μας—τούλαχιστον ἐμένα, γιατὶ ἔκείνη μοῦ φαινονταν πῶς ἥτανε πειὸ ἐλεύθερη, πῶς κάποτε μέκοροίδενε, κάποτε μὲ μεταχειρίζονταν σᾶν παιδί.

Τὶ λέγαμε ὅλη ἔκείνην τὴν ὥρα; ὑστερα ἀπὸ δυὸ ὕρες δὲ θυμώμοννα τίποτε· θυμοῦμαι μοναχὰ πῶς ὅλα ὅσα ἔλεγε ἔμπαιναν ἵσα στὴν καρδιά μου πῶς ποτὲ δὲν εἶχα κάμη τέτοια κονθέντα καὶ πῶς αὐτὴ ἡ κοινέντα ἥτανε δὲ παράδεισος, αὐτὴ ἥτανε δὲ κόσμος ὅλα τὰ ἄλλα ποῦ ὡς τότε μοῦ φαινονταν πῶς κάτι ἀξιζαν, γυμνάσιο, καθηγητά, μαθήματα, βαθμοί, συγχαρητήρια, ὅλα ἥτανε τιποτένια, ξύλα κούτσουρα· ζωὴ ἀληθινὴ ἥτανε μοναχὰ ἔκείνη, στὴν πλώρη μαντή νὰ κυττάζωμε τάστερια μεσ’ στὴ θάλασσα.

Κάποιε τὸ προιάρι σέρνονταν σὲ καμπιὰ ξέρα, στοὺς κοριάνους ποῦ λέμε ἐμεῖς, ἡ ἔπεφτε σὲ κανέναν πάλο, κέγω καὶ ἡ Νέννω ἀβαράραμε· τότε ἔπεφτε ὅλη ἀπάνω μου καὶ μέκανε λίγο νὰ τραβειῶμαι στὴν πάντα καὶ νὰ βρέχωμαι.

— Μὰ πῶς πᾶς στὴν ἄκοη; μῶλεγε· κύτταξε, μουσκέφτηκε.

Κέβγανε τὸ μαντῆλη τῆς καὶ μέσφόγγιζε. Περάσαμε ἀπὸ τὴν ἄλλη καμάρα, αὐτὴ τὴ στενὴ ποῦναι κοντὰ στὰ μπάνια· ἔκει εἶναι ἀλήθεια φοβερὸ σκοτάδι καὶ κάνει μιὰ βοή, ὅταν κρένη κανεὶς ἡ χτυπάῃ τὸ προιάρι στὰ πλευρά της, ποῦ ἀλήθεια σκάζεται δὲ ἄνθρωπος νάναι ἄμαθος. Μὰ ἔκείνη εἰχε περάση χίλιες φορές· πῶς τώρα σκιάζτηκε τόσο!

— “Ω! μοῦπε, φοβᾶμαι Φανῆ μου· καὶ μάγκαλιασε μὲ τὰ δυὸ της χέρια.

Τὴν ἔπιασα κέγω μὲ τὸ χέρι μου καὶ τῆς ἔλεγα.

— Μὴ φοβᾶσαι, σώπα· ἔγὼ είμαι ἐδῶ.

Καὶ ἡ καρδιά μου χτύπαγε τόσο δυνατά, ποῦ τὴν ἄκουσε κιαντὴ καὶ ὑστερα μοῦ τῷπε πειραχτιὰ πῶς τάχα κέγω φοβήθηκα· μὰ δὲν ἥτανε φόβος· μακάριο νάτανε φόβος.

Καὶ πάλι κακὸ δὲν ἔβανα μὲ τὸ νοῦ μου· ἥμουνα πολὺ ἀθῷο παιδί.

Νὰ μὴ στὰ πολυλογῶ, ἐφθάσαμε στὸ μικρὸ Βασιλάδι καὶ ἀκόμα δὲν εἶχε ἔσφεγγαρώσῃ.

Θά νάτυχε νὰ εἴσαι καὶ τοῦ λόου σου τὴ νύχτα μεσ’ στὴ θάλασσα χωρὶς φεγγάρι, καὶ θὰ παρατήρησες κάτι σᾶν φωτίτσες ποῦ φαινονται, ὅπου εἶναι πολλὰ φύκια αὐτὰ εἶναι σᾶν ξῦφα μικρούτσικα, πῶς νὰ σου πῶ! ἔτσι πῶς εἶναι οἱ κωλοφωτιὲς στὸν κάμπο, ἔτσι εἶναι κιαντά, μὰ εἶναι μικρότερα καὶ ἀπειρα, ἔκατομμύρια· μάλιστα ἔκει κοντὰ στὸ Βασιλάδι πῶχει χορτάρι ἡ θάλασσα κάτω σᾶν λιβάδι, σοῦ φαινεται πῶς ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἔπιφάνεια εἶναι μιὰ ἄλλη θάλασσα

φωτερή, ἀλλοῦ λιγώτερο ἀλλοῦ περσότερο, ἔτσι, ὅπως ὅταν τρίψῃς σπίρτα στὸ σκοτάδι, εἰδες πῶς λαμπυρίζει τὸ χέρι σου ἢ ὁ τοῖχος ἢ τὸ κοντί; μά, ἐννοεῖται, πολὺ ἄφθονο, ποῦ εἶναι, ἀλήθεια, περίεργο καὶ ὕδραιο νὰ τὸ βλέπεις.

Κέγω καὶ ἡ Νέννω ἥτανε ἡ πρώτη φορὰ ποῦ τὸ βλέπαμε καὶ παραξενευτήκαμε· αὐτὴ μάλιστα, δύπος κάνονν τὰ κορίτσια ἔβαλε τὶς φωνές· μά ἡ θειά μου ἥτανε στὸ πρωτούπνι καὶ δὲν ἔξυπνησε.

”Ἐβαλα τὸ χέρι μου στὴ θάλασσα κέβγαλα κάμποσα φύκια ποῦ εἶχανε ἀπάνω ἀπ’ αὐτὰ τὰ φωτεινὰ ζωύφια, γιὰ νὰ τὰ ἰδῃ καὶ ἡ Νέννω. Αὐτὴ ὅμως λέει «Θὰ πιάσω κέγω» κέσήκωσε τὰ μανίκια της ὡς τὸν ἄγκωνα καὶ βούτηξε τὸ χέρι της.

Τὴν ὕδρα ἔκείνη ξεφεγγάρωνε· κοκκίνισε πρῶτα ὁ οὐρανός, καὶ ὕστερα βγῆκε ἔνα φεγγάρι κατακόκκινο σᾶν ντροπιασμένο, σᾶν δρεπάνι δίπλα πεσμένο, κέρδοιξε μιὰν ἀδύνατη ἀχίδια, πῶφθασε ὡς τόσο ἀπὸ τὴ Βαράσοβα ὡς τὸ Βασιλάδι ποῦ ἤμαστε. Τὸ κυττᾶξαιμε καὶ οἱ δυὸ μένα ἀ· χ· τὸ κύτταξε καὶ τὸ φαρόπουλο καὶ εἴπε.

δίπλα φεγγάρι
ὅρθοι μαρνάροι,

κόρφο φὰ νάχωμε.

Τὸ κύτταξε ἡ Νέννω κάμποση ὕδρα, καὶ ὕστερα, χωρὶς νὰ βγάλῃ τὸ χέρι της ἀπὸ τὸ νερό, ἀρχισε νὰ τραγουδάῃ.

Φεγγάρι μου κατάχλωμο, πῶς εἰσ’ εὐτυχισμένο,
γιατὶ θωρεῖς, δύπος κέγω, πρόσωπ’ ἀγαπημένο!
φύσα μαϊστραλάκι μου
ἔμε καὶ τὴν ἀγάπη μου.

Δὲν ξέρεις τοῦ λόου σου τί θὰ πῇ τραγοῦδι μεσ’ στὴ θάλασσα, μὲ τέτοια φωνή, ἀπὸ τέτοιο στόμα, αὐτὴν τὴν ὕδρα, μὲ τὸ φεγγάρι, στὴ μοναξιά.

”Αρχίνησα κέγω τὸ τραγοῦδι.

”Αστρο μὲ τὰστρο πολεμάει κ’ ἡ Πούλια μὲ τὴ Δύσι
’Ανάθεμα νάχ’ ἡ ψυχή σου ποῦ θὲ νὰ μᾶς χωρίσῃ.
Αὐτὸς ὁ πόνος τῆς καρδιᾶς σᾶν τὶ τάχα νὰ εἶναι;
σντας δὲν εἶναι ἔρωτας τὶ ἄλλο πρᾶμμα εἶναι;
Γύρισε ίδες τὸν οὐρανὸν μιὰν εὔρης μαῦρο ἀστέρι
πίστεψε πῶς θὰ σάρνηθῶ, χρυσό μου περιστέρι.

Εἶπαμε, εἴπαμε στιχάκια· κιῦσο λέγαμε, τόσο ἀνάλυωνε ἡ καρδιά μας, τόσο γινόμαστε ἔξω φρενῶν, τόσο λησμονούσαμε τὸ φοβερὸ γκρεμὸ ποῦ μᾶς ἔχώριζε.

Τὸ φεγγάρι ἐψήλωνε ἀγάλια ἀγάλια, ἔχανε τὴν κοκκινάδα του καὶ φώτιζε λαμπρότερα τὴ λίμνη· τὸ προιάρι μας ἔμπαινε κέβγαινε στὴ στενὴ φωτισμένη λωρίδα της· τὰ χέρια μας ἐκρέμονταν πάντα μέσα στὸ νερό· τὰ μάτια μας λιγωμένα κυττᾶζανε τὴ θάλασσα καὶ τὸ φεγγάρι τὰ κορμιά μας εἶχανε παραλύσῃ· μιὰ στιγμὴ τὰ χέρια μας

ἀνταμώθηκαν κάτω ἀπὸ τὸ νερό, ἔγγιξαν καὶ δὲν ἐτραβήχτηκαν, ἐπιάστηκαν καὶ σφίκτηκαν. Ἐπαφε τὸ τραγοῦδι τὰ μάτια τῆς ἀπάντησαν τὰ δικά μου· εἶχαν ἄλλου εἰδούς λάμψι, μιὰ γλύκα παραπονιάρικη, μιὰ κόλαση λουλουδένια, σωπαίναμε.

Σὲ λίγο ἄνοιξε τὸ στόμα της ἀγάλια—ἔτορεμε τὸ κάτω ἀχεῖλι της—καὶ μοῦ εἶπε.

— Τὶ ἥθελες τώρα Φανῆ!

— Τίποτε.

— Κέγω τίποτε.

“Ω! γιατὶ δὲν ἐπινιγόμαστε στὸν αὐλέμονα! γιατὶ δὲν ἔπεφτε ὁ οὐρανὸς νὰ μᾶς πλακώσῃ! γιατὶ δὲν μᾶς ἔκαιγε ἡ ἀστροπὴ τῇ φοβερῇ ἔκεινῃ ὥρᾳ, ποῦ κάτω ἀπὸ τὸ κῦμα, μέσα στὰ δεμένα γυμνά μας χέρια, ἐπιάστηκε τὸ τρομερὸ κακούργημα τοῦ ἔρωτος σὲ δυὸ πρῶτα ἔαδέρφια!

Μὰ τότε δὲ τὰ συλλογιζόμαστε αὐτά· ἡ ἀμαρτία, ἡ κόλασι, τὸ ἔγκλημα ἡτανε μακρὺ ἀπὸ τὸ νοῦ μας· τίποτε δὲν ἐσυλλογιζόμαστε, ἡτανε κόσμος ἡ δὲν ἡτανε, ζούσαμε ἡ δὲν ζούσαμε, ἀν μᾶς ἔβλεπε ὁ Θεός, ἀν περνοῦσεν ἡ ζωὴ μας.

“Αχ! ἐπια πολλὰ φαρμάκια ἀπὸ τότε· τὴν ἐπλέρωνα μὲ τὴ δυστυχία μου ἔκεινη τὴ στιγμή, ὁ Θεὸς ἐτιμώρησε βαρειὰ τὴν ἀμαρτία μου, πέθανε ἡ μάννα μου, γίνηκα ποτέλλι, ἔχασα τὸν ὑπνό μου, τὴν ἡσυχία μου, τὴν ψυχή μου· μὰ κιᾶλλα ἀν μέλλω νὰ περάσω, κιᾶλιν μέλλη νὰ μὲ φάρη ἡ θάλασσα καὶ νὰ μὲ σπαράξουν τὰ ψάρια, κιᾶλιν μέλλω νὰ κολάζωμαι αἰώνια στὸ πῦρ καὶ στὸ μῆσος τοῦ Θεοῦ, πάλι φτηνὰ θὰ είναι πληρωμένη ἔκεινη ἡ στιγμή.

“Ως τόσο, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβωμε, διπλαρώσαμε στὸν “Αἴ-Σώστη, περάσαμε τὸ Κόμμα καὶ φθάσαμε στὸ Σκοινιᾶ.

— Σία καὶ ἀρᾶξαμε.

Εἶπε τὸ παιδί καὶ τὸ προιάρι μας σύρθηκε στὰ φύκια.

“Ητανε περασμένα μεσάνυχτα καὶ οἱ ψαράδες εἶχανε ξύπνιση γιὰ νάλιεψουν· εἶχε βαρέση μπασιά· ηὔραμε λοιπὸν ξύπνιον τὸν καραβοκόνηρ καὶ χάρηκε πολὺ ποῦ μᾶς εἶδε· μᾶς χαιρέτισε μὲ τὴν καρδιά του καὶ εἶπε σὲ μένα.

— Φανῆ, ἀν δὲν ἔρχόσουνα θὰ μοῦ κακοφαίνονταν πολὺ.

— Ποιὸς τὸν ἀφῆνε! εἶπε ἡ θειά μου.

— Καὶ τὶ χάρι θᾶξε χωρὶς τὸ Φανῆ! εἶπε ἡ Νέννω.

Πηδήσαμε ἔξω στὸ γιαλό καὶ μᾶς πῆρε ἔνας ψαρᾶς νὰ μᾶς πάγη στὸ καλύβι. Τὰ εἶχα τέλεια χαμένα καὶ δὲν ἤξερα τὶ ἔλεγα· αὐτὴ ἡτανε περισσότερο στὰ σωστά της· μέπιασε ἀπὸ τὸ μπράτσο, ἐπειδὴ σκόνταβα στὰ καλάμια, καὶ πήγαμε στὸ καλύβι. Ἡ θειά μου, νιστασμένη ἔστρωσε νὰ κοιμηθῇ.

— Νέννω, τῆς εἶπε, φρόντισε γιὰ τὸ Φανῆ, νὰ τοῦ στρώσουν στὴ μεγάλη πελάδα¹, μὰ νὰ κλείσουν καλὰ τὴν πόρτα μὴν κρυώσῃ·

¹ Πελάδα: μικρὰ καλύβια στημένα ἐπάνω σὲ πασσάλους μηπηγμένους μέσα στὴ θάλασσα ἡ καὶ στὴν ἄκρα τοῦ νησιοῦ, ὅπως ἐννοῦνται καὶ ἔδω.

νὰ τοῦ βάλουν κένα φαναράκι πέστε στὸν Παντελῆ, νὰ πάρῃ δυὸς τρεῖς κουβέρτες ἀπὸ τὸ μεγάλο καλύβι· καὶ καληνύχτα σας, γιατὶ κλείστηκαν τὰ μάτια μουν.»

Πάλι σᾶν χαμένος ἔφυγα, χωρὶς νὰ πῶ καληνύχτα καὶ πήγαμε μὲ τὸν ψαρᾶ στὴν πελάδα· αἰσθανόμουνα τὴν ἀνάγκη κάτι νὰ πῶ, μὰ δὲν εὑρίσκα τίποτε.

«Η Νέννω ἥρθε κοντά μας νὰ δίνῃ ὁδηγίες.

— Ν' ἀφήσης ἀνοιχτὸ τὸ παραθύροι, μοῦ εἴπε· νά ἐκείνη εἶναι ἡ δική μου ἡ πελάδα· τὴν ἔχω ἀπὸ περουσὶ αὖ, Παντελῆ, βρίσκεται ἀκόμα τὸ νυχτολούλουδο;

— Βρίσκεται λέει! κειὸ ἔχει κένα σωρὸ λουλούδια· αὔριο τὴν αὐγὴ νὰ τὸ Ἰδῆς, εἴπε δ Παντελιός.

Στὴν πελάδα μου ἥτανε μιὰ κουβέρτα, ἵνα ἔηρὸ προσκέφλο, κένα δίκαννο τοῦ κυνηγοῦ.

— Τίνος εἶναι τὸ δίκαννο; ρώτησα τὸν Παντελῆ, γιὰ νὰ πῶ κιέγῳ κάτι τί.

— Τοῦ καραβοκύρη.

— Αὔριο θὰ πάω στὸ κυνῆγο· ἔχει κουνέλια ἐδῶ;

— "Άλλο τίποτε, θησαυρός· φτάνει νάχης σκυλλί.

— "Ας μὴν ἔχω· εἴπα στὰ χαμένα.

Μῶστρωσαν, ἔδεσαν μὲ φλοῦδι μιὰ κουβέρτα στὴν πόρτα, μοῦ πρέμασαν τὸ φαναράκι, μούπανε καληνύχτα καὶ φύγανε, δ Παντελῆς γιὰ νάλιεψη, ἡ Νέννω στὴ πελάδα της νὰ κοιμηθῇ.

Φεύγοντας τραγουδοῦσε γλυκά καὶ σιγαλά.

Θέ μου καὶ νάμουν ὑπνος του,
καὶ νάμουν ὄνειρό του,
καὶ νάμουνα προσκέφαλο
σιμὰ στὸ μάγουλό του.

κιέλεγε καὶ τάγαπτημένο της τσάκισμα.

Φύσα μαϊστράλι μου γλυκὸ
νανούρισε τὸν ἀγαπῶ.

«Ανασήκωσα μένα καλάμι τὸ παραθύροι τῆς πελάδας μου—εἶδες πῶς τὰ φρειάνουν μὲ ρέννα κέτσι καταβιαστά — κέκατσα νὰ δροσισθοῦν τὰ στήθια μου καὶ τὸ κεφάλι μου γιατὶ ἔκαιγαν. Οι ψαράδες μπῆκαν ἔνας ἔνας στὶς γαῖτες του καὶ πήγανε στὰ τζένια· ἔμπηκε κιαντὶ στὴν πελάδα της νὰ κοιμηθῇ καὶ καταβιασε τὸ παραθύροι. Τὴν ἄκουσα λίγη ὥρα νὰ κινήται, εἴπε τὰ πατερομά της καὶ ἡσύχασε, δπως μοῦ φάνηκε.

Θέλησα κιέγῳ τότε νὰ ἡσυχάσω· ἔγδυθηκα, ἔγονάτισα ἀνατολικά, εἶδα πῶς κρεμασμένο σένα καλαμάκι ἥτανε ἕνα κονισματάκι ἀσημωμένο, ἡ Παναγία ἡ Μπρουσιώτισσα — προσκυνοῦμε τὸνομά της—καὶ τὸ στόμα μου εἴπε τὴ συνειθισμένη προσευχή, ἐκείνη ποὺ μείχε μάθη ἡ μάννα μου ἀπὸ μικρὸ παιδί, τὸν καιρὸ ποῦ μέγονάτιζεν ἀπάνω στὸ κρεββάτι καὶ μοῦ σταύρωνε τὰ χεράκια μου, καὶ τέλειωσα, δπως πάντα. «Θέ μου φύλαγε ὅλους τοὺς χριστιανοὺς καὶ

μένα»· μοναχὸν τῷρα ποῦ ἡ καρδιά μου ἐπρόσθετε «καὶ τὴ Νέννω».

Ἄξαφνα τὸ φαναρόκι ποῦ τῶχανε κάψῃ, φαίνεται ἀπὸ νωρίς, ἐκοκκίνισε, ἔσκασε καὶ σβύστηκε ἔμενα στὸ τρισκόταδο· οἱ ψαράδες εἶχανε φύγῃ ἔγειρα στὸ ξερὸ προσκέφαλο νὰ κοιμηθῶ. Τότε ἀρχισε τὸ καρδιοχτύπι, τότε σηκωθῆκε νὰ μὲ φάρη ἡ ἀμαρτία.

«Τὶ ἔκαμα; καὶ τὶ παρακάλεσα ἀπόφε τὸ Θεό; γιατὶ τάχι δὲν παρακάλεσα καὶ γιὰ τὴ θειά μου, καὶ γιὰ τὸ μπάρμπα μου;»

Ήμουνα πολὺ θεοφιβούμενο παιδί ἐπίγαιαν ταχικὰ στὴν ἐκκλησιά καὶ διάβαζα δλα τὰ συναξάρια καὶ τοὺς βίους τῶν ἀγίων πῶδινε στὴ μάννα μου δ παπᾶ Μόντης. Νὰ σου πῶ δὲν τὰ παράπίστεβα ὡς τότε δλα, μὰ τὴ στιγμὴ ἐκείνη μοῦ ἥρθαν δλα στὸ νοῦ μου σᾶν νάθελαν νὰ μὲ πνίξουν.

«Αὐτὴ δὲν ἦταν ἀθώα ἀγάπη, ποῦ εἶχα μέσα στὴν καρδιά μου γιὰ τὴν ἁσέδρη μουν ἀν τὴν ἀθώα, γιατὶ μιλάγαμε σιγὰ στὸ προιάρι; γιατὶ ἀνατρίχιαζα δταν μέγγιζε; γιατὶ τώρα ποῦ ἰμουνα στὸ σκοτάδι, δὲν ἐπίγαιαν νὰ τῆς γυρέψω σπίρτα; γιατὶ ἔτρεμα νὰ τὴν συλλογίζωμαι κοντά μου; τὶ ἥθελα κιάφοροςαζόμουνα σὲ κάθε κίνησι ποῦ ἔκανε, κάθε φορά ποῦ γύριζε στὸ στρῶμά της;»

Ἡ νύχτα, ἡ μοναξιά, ἡ ἡσυχία, τὸ αἰώνιο πλάφ-πλάφ ποῦ ἔκανε τὸ κῦμα στὸ γιαλό, μοῦ μεγάλωναν τὴν ἀμαρτία μουν ἐδυμόμουνα τὴ φυλλάδα τῆς Παναγίας, τὴ βρωμερὴ λίμνη ποῦ θάναι χωμένοι οἱ αἵμομπται, τὸν πύρινον ποταμὸ ποῦ πάει χίλιες δογιὲς τοῦ βάθουν καὶ χίλιες τοῦ ὑψουν καὶ δὲν προφθάνουν οἱ κολασμένες ψυχὲς νὰ ποῦνε ἔνα ἡμαρτον εἰς τὸν Πλάστην, τὰ σκαμνιὰ τὰ πύρινα, δπου θὰ κάθονται οἱ ἀκλαστοι, τὴν κατάρα τοῦ Θεοῦ, τὴν εὐσπλαχνία τῆς Παναγίας μοῦ φαίνονταν πῶς τὴν ἀκούω νὰ φωτάρι.

— «Ποῖοι εἶναι αὗτοὶ καὶ ποῖον τὸ ἀμάρτημά των;»

Καὶ δ ἄγγελος νάπαντάρι.

— «Αὗτοὶ εἶναι οἱ αἵμομπται ποῦ ἔκαμαν ἀμαρτίαν μὲ τὰς ἔξαδέλφας των, καὶ διὰ τοῦτο κολάζονται».

Καὶ ἔτρεμα σᾶν νὰ ἰμουνα ἀπὸ τώρα στὴν κόλασι.

Θυμόμουνα ἔνα «θαῦμα τερατωδέ στατον» ποῦ εἶχα διαβάσῃ γιὰ ἔναν ποῦ ἀγαποῦσε «τὴν ἔξαδέλφην του καὶ διὰ τοῦτο δ Θεός τὸν μετεμόρφωσεν εἰς δαιμόνιον» καὶ ἔπιασα τὸ κεφάλι μουν καὶ τὸ κορμί μουν, νὰ ἰδῶ μὴ μοῦ φύτρωσαν ἀπὸ τώρα οὐρὰ καὶ κέρατα.

Γελᾶς; μὰ ἥθελα νὰ σέχω σέκείνην τὴν ἡλικία, νὰ μὴ λείπῃς ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά, νὰ φοβᾶσαι μὴν πῆς ἔνα λόγο ἀμαρτωλό, μὴ χαλάσῃς μιὰ Τετράδη, καὶ ὕστερα νὰ πέσῃς ἄξαφνα σὲ τέτοιο ἀσυγχώρητο ἀμάρτημα! καὶ νᾶναι σκοτάδι κέρημιά, καὶ νὰ κοιμᾶσαι ἀποπάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα!

Βροντοχτύπαγε ἡ καρδιά μου, στριφογύριζα στὸ στρῶμα, στρκωνόμουνα, γονάτιζα, ἔκλαιγα, ἔπεφτα στὸ προσκέφαλο καὶ τὸ δάγκωνα, χτυπιόμουνα, τραβιοῦσα τὰ μαλλιά μου.

Καὶ ὄντας, ἀποκαμωμένος ἀπὸ δλα αὗτά, ἔγερνα τὸ δόλιο τὸ κορμί μουν ναύρω μιὰ σταλιὰ ἡσυχία, ἔβγαιναν δλοι οἱ κοριοὶ καὶ οἱ

ψύλλοι καὶ οἱ ψαλίδες καὶ οἱ σαρανταπόδαιροι καὶ τὰ καβούρια νὰ μὲ φάνε καὶ νὰ μοῦ θυμίσουν τὰ ἀσπλαχνά φείδια ποῦ ἔμελλαν νὰ σπαράζουν τὸ ἀμαρτωλὸ κορμί μου στὸν ἄλλον κόσμο.

"Ημούνα ἑδρωμένος καὶ κρύῶνα, μέτρωγαν τὰ μάτια μου καὶ δὲν μποροῦσα νὰ τὰ κλείσω· ἀνοιγα κέκλεια τὸ παραθύροι, τὴν ἀκουγα κέκείνη νὰ στριφογυρίζῃ καὶ νὰ βήκῃ καὶ νὰ στενάζῃ καὶ μούκαιγε τὴν καρδιά.

"Καταραμένη ἡ ὥρα πάγαπηθήκαμε μὲ τὸ μπάρμπα μου! ἀνάθεμα νάχε καὶ τὸ ἄριστα ποῦχα πάρῃ καὶ ὁ γυμνάσιάρχης ποῦ μέσοντησε ἔτσι!"

"Ω! τὶ νύχτα ἥταν ἐκείνη!

Μὰ δὲν ἥτανε ἡ μόνη ποῦ πέρασα δῖμοια καὶ γιὰ τὴν δῖμοια αἰτία.

Τέλος πάντων κατὰ τὰ ἔημερώματα ἔβγαλε τρεμοντάνα· εἶχα ἀνοιχτὸ τὸ παραθύροι καὶ πάγωσα μὰ ἀντὸ τὸ κρῦο μοῦ ἔφερε κακοποια ἡσυχία. "Εκλεισα τὸ παραθύροι, τυλίχτηκα στὴν κουβέρτα καὶ μὲ πῆρε λίγο δὲνπνος. Τὰ ὅνειρα ποῦ εἰδα, ἥτανε οἱ συλλογισμοὶ ποῦ μέδεροναν πρὶν κοιμηθῶ, μὰ κάπτως ἔημερώτεροι καὶ γλυκύτεροι. Μοῦ φαίνονταν πῶς μέσφαζαν καὶ δὲν πονοῦσα, πῶς μέβραζαν καὶ φρασιστόμουνα. "Υστερα, δὲν ἔρω τὶ μέκαμε νὰ μισοῦντησω. Ἀπὸ τὶς χαραμάδες ἔμπαινε τώρα ἔνα γλυκὸ φῶς κοκκινωπὸ καὶ τὰ καλάμια γινόντανε κοκκινόχρυσα.

Τί τὰ θέλεις! δὲνπνος εἶναι μεγάλο πρᾶμμα.

Τώρα δλα μοῦ φαίνονταν πειὸ ἔημερα, πειὸ ἀπλᾶ, πειὸ χαρωπά. Γέλαια κέγω δὲνπνος γιὰ τὰ ἄγρια τῆς νύχτας φαντάσματα καὶ παραξενεύόμουνα πῶς τὰ πῆρα ἔτσι κατάκαρδα. Στὸ τέλος τὶ εἶχα κάμη! ἔπιασα τὸ χέρι τῆς πρώτης ξαδέρφης μου· κιαντὸ ἥτανε ποῦ μὲ βασάνισε τόσο; «Αὕτε, ἔλεγα μέσα μου, είσαι πολὺ κουτός, γιὰ νὰ τὰ πάρης δλα ἔτσι ἐπὶ πόνου.»

Σὲ λίγο δὲν ἔμενε παρὰ μιὰ γλύκα καὶ μιὰ ἐλπίδα πῶς θὰ καλοπεράσωμε στὸ ἴβραιο μὲ τὶς δροσιές μας, τὰ τραγούδια μας καὶ τὰ παιγνίδια μας τὰ ἀθῷα.

Η καρδιά μου τώρα χτύπαγε ἡσυχώτερα.

"Εστύλωσα τὰ μάτια μου σὲ μιὰ ἀχτῖδα φῶς ποῦ ἔμπαινε ἀπὸ τὴ στέγη καὶ ἥθελα νὰ μαντέψω τὶ ὥρα τάχα νάναι, καὶ γιατὶ δὲν ἀκούγονταν οἱ ἴβαράδες, ὅταν ἀκουσα ἔνα τραγούδι γλυκό-γλυκό ποῦ ἔμενα ἀκίνητος σᾶν μαγεμένος. "Ητανε ἡ Νέννω· εἶχε ξυπνίση καὶ τραγούδαγε ἐκεῖνο τοῦ κυνηγοῦ πούλεγαν τότε.

Ξύπνα καὶ μὴν κοιμᾶσαι
γλυκό μου κανερίνι.

Τὸ ξέρεις; Ὕστερα λέει.

Ξυπνάω τὸ καῦμμένο
σῶν παραπονεμένο
καὶ τὸ ντουφέκι παίρνω
στὰ δάση περπατῶ.

Δὲ μοῦκανε ὕρεξι νάνοιξι τὸ παραθύροι, μὴν πάρῃ χαμπέρι καὶ

πάψη. Μὰ ἔκεινη δὲν ἐτελείωνε ποτὲ τὸ τραγοῦδι· ἔβαλε μιὰ φωνή.
— «Αἴ! καλότυχε κυνηγέ· ἔφεξε ἡ Ἀνατολὴ καὶ χάραξε καὶ ἡ
Δύσι· μὴν κοιμᾶσθαι, καὶ σὲ καρτεοῦντε τὰ ζωρκάδια καὶ τὰ πλατόνια!»

Ἀναστρκώθηκα καὶ σήκωσα τὸ παραθύρι τῆς πελάδας. «Οὐ νησιος
ἡτανε ἔτοιμος νὰ δώσῃ, καὶ ἡ θάλασσα μπουνάτσα, λαδί· ἀντίκρου μου
ἡτανε ἡ πελάδα της· εἰχε σπικώσῃ τὸ παραθύρι καὶ εἶχε βγαλῆ τὸ
κεφάλι καὶ τὰ χέρια της· φροῦρε μιὰν ἄσπρη νυχτικὰ μὲ ταντέλ-
λες· τὰ μαλλιά της ξέπλεγυ ἔπειταν στὸ πρόσωπό της· τὸ μάγουλό
της ἀκούμπαγε στὸ χέρι της, καὶ ἡ μανίκα, πλατειὰ δπως ἦτανε,
ἔπειτε κιάφηνε νὰ φαίνεται τὸ χέρι της ὡς τὸ λακκάκι τοῦ ἀγκῶνος.
Τὸ ἀπάνω κουμπὶ βγαλμένο ἔπρόδινε μιὰ κατάμαυρη ἐληὰ ποῦχε
στὸ λαιμὸ της. Τριγύρω της ἀπειρια γαλάζια νυχτολούλουδα δροσᾶτα
κιάνοιγμένα ἀκόμα, τὴν ἔδειχναν σᾶν Παναγία, μὲ τὴ χρυσὴ πο-
ρῶνα της· ἀνοιγόκλειστε τὰ μάτια της, μεκύνταξε μὲ λιγοστὸ χαμό-
γελο σᾶν μελαγχολικό, δὲ μοῦπε τίποτε, ἐστάθηκε λίγο καὶ ὕστερα
ἔκλεισε τὸ παραθύρι γιὰ νὰ ντυθῆ.

Ἐγὼ ἔμεινα ἔκει καρφωμένος λίγη ὥρα. Τὰ μεγάλα λιγωμένα
μάτια μοῦ φαίνονταν πῶς μεκύνταξαν ἀκόμα.

Πᾶνε, ὅλα λησμονήθηκαν μὲ μιᾶς, ὅλα, καὶ κόλασι καὶ
παράδεισος καὶ σκέψεις καὶ βάσανα τῆς νυχτός, καὶ ἀθώα ἀγάπη
καὶ ἔρωτας ἀμαρτωλός.

Πετάχτηκα σᾶν νὰ μὲ κυνηγοῦσαν, ἐνδύθηκα στὸ φτερό, καὶ
πῆγα στὴν πελάδα της. Ἡτανε κιαντὴ ντυμένη καὶ νιμμένη.

— Καλημέρα τώρα· μοῦ εἴτε κιάκουμπησε στὸν ὕμιο μου γιὰ
νὰ πηδήσῃ κάτω.

— Καὶ τὸ κυνῆγι σου, μερόωτησε γελαστά.

— «Α! ναΐ· τώρα θὰ πάω· εἴτα κέκαμα πῶς θὰ φύγω.

— «Αμ’ δὲ θὰ πᾶς! λέει· τώρα, νὰ κάμης φόρο πρωῖ-πρωῖ·
ἔχομε ἄλλη καλύτερη δουλειὰ νὰ κάμωμε.

— Σᾶν τί;

— Σᾶν τί; θὰ πᾶμε στὸν «Αἴ-Σώστη» νάνάφωμε τὰ κανδύλια
ποῦ θάναι σβυστὰ ἀπὸ πέρσι τὸ καλοκαϊρι.

Πῶς ήμπτοροῦσα νὰ πῶ ὅχι;

«Επιαμε τὸν καφφέ μας, ἐμπήκαμε στὴ γαῖτα οἱ δυό μας καὶ
τὸ φαρόπουλο καὶ βγήκαμε στὸ Κόμμα. Στὸ δρόμο μοῦκανε παρά-
ξενες κουβέντες· μερόωταγε γιὰ ὅλες τὶς ὅμμιορφες. «Τὴν ξέρεις ἔκεινη;
σάρρεσει ἡ τάδε; τὶ ἄσπρη ποῦναι ἡ δεῖνα, καὶ τὶ ὅμμιορφο ὄνομα
πῶχει!»

Κιάρχιναγε νὰ τὶς παινεύῃ ὅλες, μὰ στὸ τέλος, δλες βρίσκονταν
μὲ φεγάδια· ἀλλης τῆς ἔλειπε τοῦτο καὶ ἀλλης ἔκεινο. Ἐγὼ καλὰ
καλὰ δὲν τὶς ἤξερα αὐτὲς ποῦ ἔλεγε, μὰ ἔμενα σύμφωνος σὲ τοῦτο,
πῶς ὅλες εἶχανε μιὰ ἔλλειψι.

«Ολες ξέω ἀπὸ αὐτὴ» ἔλεγα μέσα μου.

Τὸ τυχηρὸ καὶ ἥτανε καὶ φῶς καὶ κόσμος καὶ φθάσαμε γλή-
γορα καὶ ἀθῶα στὸ Κόμμα. Ἀπὸ κεῖ κινήσαμε πεζοί· ἐπήραμε ἀπὸ
ἕνα καλάμι καὶ τραβῶντας τὴν ἀρρογιαλιὰ ἐφθάσαμε στὸ φανάρι
τοῦ «Αἴ-Σώστιον». Στὸ δρόμο ἔτρεχεν αὐτὴ ἀποδῶ κιάποκει, ἔκοβε

καὶ μᾶδινε λυγιές καὶ μοῦ παράγγελνε νὰ μὴ τὶς χάσω, ἔρριχνε κοφτὲς πέτρες στὴ θάλασσα γιὰ νὰ κάνῃ πετσαλίδες, καὶ τραγουδοῦσε ἀδιάκοπα· ἦξερε, μοῦ φαίνεται, τὴ δύναμη ποῦ εἶχε τὸ τραγοῦδι της, καθὼς κάθε ὅμμιορφο τραγοῦδι ποῦ βγαίνει ἀπὸ ὅμμιορφο στόμα, σὲ μιὰν ὅμμιορφη ἀκρογιαλιά.

— Αμα ἔβλεπε καμιὰ λυγιὰ γαλάζια ἀνθισμένη μᾶλεγε.

— Οποιος περάσῃ ἀπὸ λυγιά
καὶ δὲν κόψῃ κλωνάρι,
νὰ μὴ χαρῆ τὰ γειτα του
κιᾶς εἰν' καὶ παλληκάρι.

— Κόψε, κόψε· μᾶλεγε.

Καὶ ὅταν ἔκοβα, τὴν ἄποαξε αὐτὴ καὶ τὴν ἔβανε στὸν κόφο της.

— Υστερα, ἔνα σωρὸ στιχάκια. Ποῦ ταξερε ἔκεινα ὅλα! λές καὶ ἡτανε ζωντανὴ τραγωδία· Καὶ παράξενο πρᾶμα! ὑστερα ἔμαθα καὶ λημόνησα ἔνα σωρὸ τραγούδια· μὰ δὲν πιστεύω νὰ λημόνησα ἔνα ἀπὸ τὰ στιχάκια της· καὶ κάθε ἔνα ποῦ λέω ἡ ἀκούνω, μοῦ φαίνεται πῶς βρίσκομαι σύσσωμος στὸν τόπο καὶ στὴ στιγμὴ ποῦ τὸ τραγοῦδαγε αὐτῇ. Χρόνια τώρα αὐτὴ ἡ δουλειὰ καὶ δὲ μπορεῖ νὰ παληώσῃ. Ως πότε λές τοῦ λόου σου θὰ βαστάξῃ; δσο νὰ πεθάνω;

— Μπορεῖ, καῦμμένε Φανῆ.

— Θὰ σοῦ πῶ καμπόσα ἀπὸ κεῖνα ποῦ τραγουδοῦσε τότε.

— Ο Φανῆς ξερόβηξε καὶ ἀρχίνησε τὸ τραγοῦδι.

Τὸ θυμᾶσαι ἀπὸ πότε ἀρχίσα νὰ σάγαπω;
ἡ τὸ ξέχασες, πουλί μου, καὶ προσμένεις νὰ στὸ πῶ;
Φεγγαράκι ἡταν τότε, καλοκαιρινή βραδειά
καὶ μοῦ δρόσις τάγέρι τὴν καῦμμένη μου καρδιά.
Θάλασσα π' ὅλα νὰ νερὰ καὶ τὰ ποτάμια πίνεις
καὶ τὰ δικά μου δάκρυα πιέ, πλατύτερη νὰ γίνῃς.

Θάλασσα βαρεῖ τὸν ἄμμο,
σάγαπω μᾶ τὶ νὰ κάμω!

Τάγαπημένα φαίνονται ἀπὸ τὴν περπατησιά τους
κιάπδ τὸ σείσιμο τῶν χεριῶν κιάπδ τὸ λύγισμά τους.

Θάλασσα, πικρὸ ν' τὸ κῆμα
σάγαπω κιᾶς εἶναι κρίμα.

Φθάνουν τώρα, νὰ γυρίσωμε καὶ τὸ πανί, γιατὶ κοντεύομε νὰ φθάσωμε στ' Ἀντελικό· βάλε πλατειὰ στὴν πλώρη μπορεῖς; . . . ἀπὸ τὴν ἄλλη πάντα. . . ἔτσι, καλά· μὰ θὰ νυχτώσωμε μοῦ φαίνεται, στὰ καλά, δσο νὰ φθάσωμε μέσα.

— Καὶ τὶ σὲ μέλει; —τοῦ εἶπα —φοβᾶσαι;

— Ναι· τρέμω σᾶν τὸν τοῖχο.

— Τότε λοιπὸν λέγε· ἀφήσαμε στὸν Ἀϊ-Σώστη τὴν ἴστορία.

— Ἐβαλες, βλέπω, περιέργεια νὰ τὴν ἀκούσῃς· ἀς εἶναι· εἶχε βαλθῆ μὲ τὰ δυνατά της νὰ μὲ παλαβώσῃ· γιατὶ τώκανε; νὰ δ Ὁθέδς κιᾶς τὴν κρίνη, δπως τὴν ἔκρινε· μὰ ὅχι, ὅχι· κάλλιο τὸ κακὸ νέχε πέσῃ στὸ δικό μου τὸ κεφάλι. Ἐφθάσαμε λοιπὸν στὴν ἐκλησσοῦλα

τοῦ "Αἱ-Σωστιοῦ" ἐπήραμε τὸ κλειδὶ καὶ ἀνοίξαμε· μαζὶ μας ἥρθε κιό καπετάν-Στάμος, ὁ καραβοτσακισμένος φύλακας τοῦ φαναριοῦ· ἔκαμε τὸ σταυρὸν του κέφυγε.

— Κυρὰ Νέννω, τῆς εἶπε φεύγοντας, σᾶν τὶ ἀγάπη θὰ σῶχῃ ὁ "Αἱ-Σώστης! ἀν δὲν ἔρθης, δὲ βλέπει φῶς.

— Καὶ ποιὸς δὲ μάγαπάρει ἐμένα; εἶπε καὶ μῶροιξε μιὰ ματιά, σᾶν νὰ μὲ ωτοῦσε, ἀν εἶναι ἀλήθεια.

Καὶ ἡ δική μου ἡ ματιὰ ἀπάντησε.

— "Ἄχ! ἵναί· καὶ ποιὸς εἶναι τόσο σιδερένιος;

"Ανάψαμε τὰ κανδήλια καὶ πήγαμε νάσπασθοῦμε.

Αὐτὴ γονάτισε, σταυροκοπήθηκε καὶ φύλησε ἡσυχα τὶς εἰκόνες. Ἐγώ, σᾶν κάτι νὰ μοῦρθε, ὅταν πῆγα νὰ φιλήσω τὸ Χριστό· τραβήχθηκα πίσω· μου φάνηκε σᾶν νὰ μάμπωξε. Πάλε θυμήθηκα τὴν ὁσία Μαρία, ὅταν ἤτανε ἄμαρτωλή, πῶς τὴν ἀμπωξε ἡ Παναγία, ὅσο ποῦ ἔλυσε στὴν ἔρημο τὶς ἄμαρτίες της.

— Η καρδιά μου πάλε φουύσκωσε· στὰ χεῖλη μου ἀνέβηκεν ἔνα «ἡμαρτον»: Ἐσυχάμηκα τὸν ἑαυτό μου, ἐφοβούμονα τὸν ἵσκιο μου. Ἐκύτταξε τριγύρω μου· δὲν ἤτανε κάνεις· οἱ δυό μας μέσα στὸ μισοσκόταδο τῆς ἐκκλησούλας. Αὐτὴ στέκοντα μπροστὰ στὸ Χριστὸ καὶ τὸν ἐκκύταξε μένα βλέμμα ἀγνό, σᾶν νάβλεπε τὸν ἀληθινὸ Θεό.

— Επῆγα κοντά της· τὰ λόγια ἔφθαναν στὰ χεῖλη μου, μὰ δὲν μποροῦσαν νὰ βγοῦνε. Ἡθελα νὰ τῆς πῶ.

— «Νέννω, δὲν κάνομε καλά· δὲ φοβᾶσαι τὸ Θεό, Νέννω; Νὰ χωρίσωμε γλήγορα νὰ μὴ χαδοῦμε γιὰ πάντα.»

Αὐτὰ ἥθελα νὰ τῆς πῶ, καὶ ἀμέσως νὰ φύγω. Ἐπῆγα κοντά της, ἔπιασα τὸ χέρι της μὲ τὸ χέρι μου, τὰ μάτια μας καὶ πάλε ἀπαντηθήκανε· μὰ δὲν ἔρω πῶς τὸ πῆρε, τὶ φαντάσθηκε πῶς θάλεγα μεσ' στὴν ἐκκλησιά. Μάμπωξε ἀλαφοὰ στὸ στῆθος καὶ γλήγορα πέταξε στὴν πόρτα. Ἐκεῖ ἀκούμπησε στὸ μάρμαρο, ἐσταύρωσε τὰ χέρια της, καὶ μισὰ τραγουδιστὰ μισὰ μὲ λόγια μου εἶπε, ὅπως συνήθιζε νὰ τὰ λέη ὅλα μὲ τραγούδια.

Σάν τὸ κερί πάνάβουνε στὸν "Αγιο κιῶλο λυώνει,

"Ετσι ἀγαπᾶ κιό φρόνιμος καὶ δὲν τὸ φανερώνει.

Αὐτὸ μέφερε στὰ σωστά μου, μέφερε σὲ γνῶσι· «σωστά· ἔτσι ἀγαπάπει κι' ὁ φρόνιμος, μὰ δὲν τὸ φανερώνει» γιατί; εἶναι πρᾶμμα ἀθέλο καὶ ὁ Θεός τὸ συγχωρεῖ· φθάνει νὰ μὴν εἰπῆς, νὰ μὴν κάμης τίποτε κακό.»

— Ησύχασα· ἐπῆγα κοντά της· αὐτὴ βγῆκε ἔξω κέκαπτε στὸν ἵσκιο, ἀπάνω σὲ μιὰ πέτρα. Δὲν μέκυτταξε τώρα, ἐκύτταξε τὴν θάλασσα. Ἐγὼ στάθηκα ἀπὸ πάνω της.

— Μὲ Θέλεις τίποτε Νέννω;

— Ναί· σύρε νὰ κόψης ἔκείνη τὴν δάφνη πῶχει δυὸ κλωναράκια... δός μου την... πήγαινε τώρα νὰ προσκυνήσῃς καὶ σύ.

— Εκαμα ὅ,τι μου εἶπε.

Σπανίως ἀσπάσθηκα εἰκόνες μὲ τόση εὐλάβεια ὅση τότε. Τὰ δάκρυα μοῦρχονταν στὰ μάτια, τὸ βάρος τῆς καρδιᾶς μου ἀλάφρουνε.

αἰσθανόμουνα σᾶν νάθωώθηκα ἀπὸ κάποια ἀμαρτία. Ἄν τι μουνα
μόνος, δὲν θὰ ντρεπόμουνα νὰ πέσω στὶς πλάκες, νὰ κλάψω καὶ νὰ
χτυπήσω τὸ κεφάλι μου στὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ· τότε θὰ ἔναγι-
νόμουνα ἀθῶς, θὰ ἡσύχαζα τέλεια. Μοῦ ἥρθε αὐτὴ ἡ σκέψη καὶ
γύρισα κατὰ τὴν πόρτα νὰ ἴδω, ἂν μὲ κυττάει ἡ Νέννω.

Ἄπαντησα τὸ βλέμμα τῆς καρφωμένο ἀπάνω μου. Ἄ, τὸ δια-
βολοκόριτσο! τί βλέμμα ἦταν ἐκεῖνο! δαιμονισμένο, παμπόνηρο,
βλέμμα γεροντικὸ δχὶ κοριτσίστικο, σᾶν νὰ μὲ λυπόνταν, σᾶν νὰ
μὲ περιφρονοῦσε.

Καὶ τὴν ἔκύτταξα καὶ δὲν τὸ σπάραγε ἀποπάνω μου· ἄρχισα νὰ
τὰ χάνω πάλι· ἐκείνη ἡ ἀσπλαχνή, ἀνοιξε τὸ στόμα τῆς καὶ μὲ
τὴ συνηθισμένη γλυκειὰ φωνή της εἶπε ἔνα κοφτερό, φαριακερὸ
τραγοῦδι ποῦ θάνατοιχάζω πάντα, ὅταν τάκον.

Ἄπὸ τὴν πόρτα τού ἔκκλησιᾶς
δσο νὰ πᾶς στὴ μέση
κάνε μετάνοιες καὶ σταυροὺς
ἄλλος μὴ μὲ κερδέσῃ.

Καὶ γέλασε μένα γέλοιο κοροϊδευτικό, ὅπως ἤτανε καὶ ἡ
ματιά της.

Ἀνέβηρκε τὸ αἷμα στὸ κεφάλι μου· ὅλο τὸ πεῖσμα ποῦ κληρονό-
μησα ἀπὸ τὴ μάννα μου ἥρθε στὴν καρδιά μου· ἔνα μῆσος φοβερὸ
αἰσθάνθηκα τότε γιαντή, μιὰ περιφρόνησι, μιὰ σιχαμάρα, ποῦ
μούρθις νὰ τὴ φτύσω, νὰ τὴν πατήσω σᾶν σκουλῆκι.

«Τὴν ἄτιμη! λοιπὸν μὲ κοροϊδεύει! τὶ θὰ πῆ αὐτὸ τὸ τραγοῦδι;
τὶ θὰ εἰπῇ τὸ γέλοιο; τὶ θὰ εἰπῇ ἡ ματιά; λοιπὸν κοροϊδεύει καὶ
μὲ τὰ θεῖα· δὲν καταλάβαινε τὴ θέσι, δπου βρισκόμαστε τὴν ὥρα
ἐκείνη! Καλὰ τώλεγαν λοιπὸν πῶς εἶναι διαβολεμένη, πῶς ἄλλο δὲν
ἔχει στὸ νοῦ της παρὰ νὰ παιᾶῃ καὶ νὰ γελάῃ, νὰ ζουρλαίνῃ κόσμο
καὶ νὰ διασκεδάζῃ. Καὶ ηὗρε μὲ μένα νὰ γελάσῃ, τὸν πρῶτο της
ξάδερφο! καὶ ποῦ; μεσ' στὴν ἔκκλησία! καὶ πότε; τὴν ὥρα ποῦ ἡ
δικῇ μου ἡ καρδιὰ ἤτανε γεμάτη ἀγάπη καὶ λατρεία καὶ ἀθω-
τητα!»

Ἐβγῆκα ἀμέσως δξω τὸ μάτι μου θάδειχνε τὸ θυμό μου,
γιατὶ τὴν εἰδα εὐθὺς νὰ ζαρώσῃ.

- Σίκω, τῆς εἴπα, νὰ φύγωμε.
- Γιατί;
- Ἐτσι.
- Δὲ σάρεσει ἑδῶ;
- Ὁχι· δὲ μάρεσει.

Τὶ τὰ θέλεις! δ ἄνδρας εἶναι πάντα ἄνδρας, δσο κιᾶν εἶναι
μικρός. Τὴν εἰδες καὶ σηκώθηκε σᾶ γάτα βρεμμένη καὶ χωρὶς νὰ πῆ
τίποτε, τράβηξε κατὰ τὸ γιαλό, δπου εἶχε ἀράξῃ ἡ γαΐτα μας. Στὸ
δρόμο τῆς ἔπεσε ἡ δάφνη, δὲν ξέρω ἂν ἐπίτηδες ἡ κατὰ λάθος τὴν
ἀρπαξα, τὴ μάρησα καὶ τὴν ἔρριξα στὴ θάλασσα. Μέκυτταξε μὲ
παράπονο, χωρὶς νὰ μοῦ πῆ ἔνα—·γιατὶ;

Αὐτή της ή ὑπακοὴ ἀρχισε νὰ μὲ μαλακώνῃ.

Μπάκαμε, στὴ γαῖτα καὶ γυρίσαμε τὶς πλάτες. Αὐτὴ κύτταζε τὸν Πάπα κέγω τὸ Ζυγό· οὔτε λόγο στὸ δρόμο. Φθάσαμε στὸ Σκοινιᾶ. Ἐμένα μοῦχε περάσει λίγο ὁ θυμός.

«Ποιὸς ξέρει, ἔλεγα, πῶς νὰ τῆς ἥρθε ἐκείνη τὴ στιγμή· κοριτσίστικο μυαλό, δσο καὶ νᾶναι· ἵσως δὲν τῶπε γιὰ κακό· μπορεῖ καὶ γελάστικα, δπως ἥμουνα στὸ σκοτάδι καὶ δὲν κατάλαβα τὸν τρόπο καὶ τὴ ματιά, της.»

Καὶ ἐπειδή, δπως ξέρεις, εὔκολα πιστεύομε ἐκεῖνο ποῦ μᾶς ἀρέσει—παιδὶ κιόλα ἥμουνα—ἀρχισα νὰ μετανοιάνω γιὰ τὸν τρόπο μου· καὶ ὅταν ἥθελα βγοῦμε ἀπὸ τὴ γαῖτα, πῆγα νὰ τῆς δώσω τὸ χέρι μου· δὲν τὸ θέλησε, πήδησε μόνη της καὶ λάσπωσε τὸ δεξὶ της σκαρπίνι.

— Βλέπεις· τῆς εἶπα· λάσπωσες.

— Καὶ τὶ σὲ μέλει ἐσένα;

«Ἐτσι ἐκείνην τὴν ἡμέρα εἴχαμε κάκια ὡς τὸ δειλινό, ἔτσι, χωρὶς νὰ ποῦμε οὔτε λόγο ψυχρό· τὸ μεσημέρι δὲν ἔκατσε ἀντίκρου μου, δὲ μούδωκε νερό, δὲ γύρισε κᾶν νὰ μὲ κυττάξῃ.

«Αν δὲ μπάρμπας μου καὶ ἡ θειά μου δὲν ἤτανε τέτοιοι ποῦ ἤτανε καὶ ἀν δὲν ἥμαστε τόσο συγγενεῖς, ἐκεῖνα τὰ κάκια μοναχὰ θάρφαναν γιὰ νὰ βγοῦμε στὸ φόρο.

Μὰ πέρασε κιαντὸ χωρὶς ὑποψία.

Πέρασαν ἀκόμα τρεῖς τέσσαρες μέρες μαζευμένες.

Σεῖς οἱ γραμματισμένοι δὲν πιστεύετε στὰ μάγια· καὶ μένα, ἀν μὲ καλορωτήσης τώρα, καλὰ καλὰ δὲν τὰ πιστεύω, γιατὶ καὶ ἡ θρησκεία μας δὲν τὰ θέλει καὶ τὰ τιμωρεῖ βαρειά. Θυμᾶσαι δὰ τὶ ἔπαθε ἐκεῖνος «δ Θεόφιλος δ ἔξ Ἀδανῶν τῆς Κυλικίας διότι κατέφριγεν εἰς ἔνα μάγον Ἰουδαϊὸν θέλοντας δ Θεόφιλος νὰ εἰσέλθῃ πάλιν εἰς τὸ δοφρίκιόν του.»

Γιὰ τὴν περίστασι ἐκείνη ὅμως τὶ θέλεις νὰ σοῦ πῶ, καὶ τὶ θᾶλεγες καὶ τοῦ λόου σου μὲ οὐλα τὰ γράμματά σου; Ἐγὼ εἶδα στὴ ζωὴ μου κιᾶλλους νάγαποῦνε καὶ ξέρω τὶ κάνουνε· ἀναστενάζουν, τραγουδᾶνε παθητικὰ τραγούδια, κεντᾶνε στὰ μπράτσα τους ἄχ! βάχ!, γράφουνε φαβασάκια, χάνονται γιὰ νάπλωσουν τὸ χέρι απάνω στὴν ἀγαπημένη τους, κιᾶλλα τέτοια καμώματα, ποῦ τοῦ λόου σου τὰ ξέρεις καλύτερα ἀπὸ μένανε τὸν ἀγράμματο.

Μὰ σέμενανε συνέβαιναν ἄλλα πράμματα ἀλλόκοτα, ποῦ φοβᾶμαι νὰ σοῦ τὰ πῶ, μὴ μὲ πάρης γιὰ παλαβόν. Μοῦ φαίνονταν πῶς τριγύρω ἀπὸ δόλο το σῶμα μου εἶχα ἔνα φόρεμα ἀπὸ ἀέρα πυκνὸν ποῦ μὲ χώριζε ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμο· μοῦ φαίνονταν πῶς ἥξεραν τὴν ἀγάπη μου δλα τὰ πάντα, ἡ θάλασσα, τὰστέραια, οἱ γλάροι, τὰ ψάρια, τὰ φύκια, τὰ χαμόκλαδα, καὶ τὰ ἔηρὰ καλάμια ποῦ εἶναι στρωμένο τὸ νησί· καὶ πῶς κιαντὰ τὴν ἀγάπαγαν δπως κέγω.

«Οταν κάποτε ἀποικαρύνονταν ἀπὸ κοντά μου, δὲν εἶχα ἀνάγκη νὰ φωτήσω ποῦ εἶναι γιὰ νὰ πάω νὰ τὴν εύρω· τὰ ποδάρια μου μετέπήγιανεν ἐκεῖ χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῶ, ἔτσι δπως τὰ σκυλιά τὰ πάει ἡ μύτη τους ἐκεῖ ποῦ εἶναι τὸ κυνῆγι, ἡ ὄπως τὸ χλιμύντρισμα τοῦ

πουλαριοῦ τραβάει τὴ μάννα του τὴ φοράδα, ὅπως τὸ χελιδόνι τὸ τραβάει ἡ παληά του φωληά, ὅπως τὰ λουλούδια τραβοῦν τὰ μελίσσια, ὅπως ἡ μπάφα πῶχει τὸ βιταράχοι, ἔτσι χωρὶς σκέψη βγαίνει ἀπὸ τὸν αὐλέμονα νὰ πάῃ στὸ κανάλι, ὅπως, ὅταν εἶναι μπασσά, ἔτσι χωρὶς ἀέρα ἡ θάλασσα σκεπάζει τὸ γιαλό, ὅπως ὁ ἥλιος ξεκινάει ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ καὶ τραβάει ἵσα στὴ Δύσι, χωρὶς νὰ κάμη λάθος ποτέ... κατάλαβες;

— Καταλαβαίνω, καῦμμένε Φανῆ.

— Καὶ ἄλλα ἀκόμα πειὸ παραδεξεν. Χάδευε, νὰ ποῦμε, τὸ βασιλικό της ἡ τὰ νυχτολούλουδα; ἐγὼ ἐστεκόμουνα δύο τρία βήματα παρέκει· αἱ, τὸ λοιπόν! ἐγὼ καταλάβαινα ἐπάνω μου τὰ δάχτυλά της κιάνατρίχιαζα γλυκὰ ἀπὸ τὰ χάϊδια της, καὶ λίγωνα, κόβονταν ἡ φωνή μου. "Αν τύχαινε τὸ πρωΐ, νὰ ποῦμε, νὰ μὲ βιορτσίσῃ, ὅλη τὴν ἡμέρα καταλάβαινα στὴν πλάτη μου τὸ χέρι της· αἰσθανόμουνα καθαρὰ ὡς ποῦ εἶχαν ἐγγίξῃ τὰ δάχτυλά της.

'Αμμὴ τὴ νύχτα;

Οἱ πελάδες μαζ ἥτανε ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλη ὃς δέκα-δώδεκα βήματα. Αἱ λοιπόν,—νὰ σοῦ τὸ πῶ; "Ἐγὼ τὴ νύχτα ἥξερα καλὰ πότε εἶναι πλαγιασμένη ἀπὸ τὸ δεξὶ πλευρὸ καὶ πότε ἀπὸ τὸ ἀριστερό. Αἰσθανόμουνα καθαρὰ καθαρὰ πῶς ἀπλωνε τὸ χέρι της ἀπὸ τὴν πελάδα της κέφθανε στὴ δική μου καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν τούχο τὸ ἀπίθωνε ἀπάνω μου, κένοιωθα τὴν ἀπαλάμη της ἀκουμπισμένη ἐδῶ ἀπάνω στάριστερό μου μπράτσο· καὶ ὅταν γύριζα ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρό, τὸ χέρι της ἀκουμποῦσε στὸ δεξῖ μου μπράτσο.

Καὶ γιαντὸ καμμιὰν ἀνάγκη δὲν αἰσθανόμουνα νάγγιξω ἐγὼ ἀπάνω της. Καὶ ποῦ μπορῶ νὰ σοῦ ἔξηγήσω ὅλα ὅσα αἰσθανόμουνα!
"Ας εἶναι· ἂν δὲν ὑπάρχουν μάγια, ἐγὼ ἥμουνα χωρὶς ἄλλο παλαβός. Μὰ ἀς ἔξακολουθήσωμε τὴν ἴστορία.

"Ακολουθεῖ τὸ τέλος

A. K. ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗΣ